

vælge paa det Program, at han vil støtte et Forslag om Indførelse af Fristaten, naar det indbringes i Rigsdagen. Om Realiteten af denne Betragtning skal jeg her Intet fremsætte, men kun henstille, om baade det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgfreds (S. A. Hansen) og det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgfreds (Berg) have bidraget til at kaste et just saa særdeles loyalt Skær over den Yttring, Andersen brugte, eller om det ikke snarere maa siges, at de Herrer have gjort Alt, hvad der stod i deres Magt, for at give en Yttring, der maasse kaldt ganske uskylbig og maasse kun var ubehjælpfom, Karakter af at være et skjult Angreb. Det maa de Herrer selv svare for, men det er vist, at Andre meget let ville faae et saadant Indtryk. Lærer Andersen's Yttring var maasse klar som det rene Glas; men lagt paa den Baggrund, som de Herrer havde leveret, faae hans Udtalelser en Farve, under hvilken han nu maa lide. — Det er nu blevet sagt, at Ministeriets Srettesættelse er vilkaarlig eller uretfærdig. Seg benægter begge Dele. Dersom Ministeren havde valgt den Vej at affordre den Paagjældende en Erklæring forinden Srettesættelsen, saa vilde jeg have anset dette for at være, ikke retfærdigere eller billigere, men flogeere. Den ærede Minister er imidlertid for ny endnu til ret at vide, hvilke Skær der er at undgaa lige over for en Forsamling som denne. De Herrer minde ham jo bestandig om en Virksomhed, hvor efter han hører en svunden Tid til, og det er derfor ikke saa befyndeligt, om den ærede Minister haade i sine Foranstaltninger og af og til i sine Ord røber den seilagtige Mening, at dette er en almindelig Forsamling af almindelige Menneker, og om han glemmer, at her bliver ethvert Ord opfanget med en ganske eiendommelig Tilhørlighed til — i den stærkeste Modsatning til, hvad det ærede Medlem for Ribe Amts 1ste Valgfreds (H. Kruse) erklærede for sin egen Tilhørlighed — at faae den værste Mening lagt ind deri. Bemeldte ærede Medlem fra Ribe er ogsaa selv kun i Theorien en Tilhænger af den Lære, at man bør fortolke Alt til det Bedste; i Praxis viste han sig som Tilhænger af den stik modsatte Lære ved den Maade, hvorpaa han vidste at lægge en vrang Fortolkning ind i det af Ministeren oplæste Citat af Forordningen af 1814 og hans Udtalelser om Subsfrugt; det viste, hvor Meget det ærede Medlem har tilbage for at komme til det, der for alle Lærere er saa faare vanskeligt, at vandre Veien i Stedet for at være Milepæl paa den. Det er blevet paastaet, at Ministeriet manglede tilstrækkelig Rundskaab til Sagen, inden det ivertesatte Lærer Andersen. Det benægter jeg. Der er efter det nu Oplyste ikke den allerminste Besøielse til at fremsætte en saadan Paastand. Dersom en Mand skriver en Artikel i en Avis, saa er Faktum konstateret derved, at man

har Avisen med den trykte Artikel for sig, og dertil holder man sig uden at udbede sig hans videre Forklaring. Dersom en Mand skriver et usømmeligt Brev til sine Foresatte, saa er Faktum tilstrækkelig konstateret ved, at man har Brevet for sig. I intet af disse Tilfælde vil man som Regel affordre den Paagjældende en Erklæring om, hvorledes han har ment det. Det er tilstrækkeligt, at vedkommende overordnede Myndighed har fundet, at Udtrykket er upassende eller usømmeligt. Her er Sagen nu den, at Skolelærer Andersen i Kjældernæs har i en stor offentlig Forsamling brugt Ytringer, hvis faktisk Tilstedeværelse har været konstateret for Ministeren, før han gav Srettesættelsen. Om Faktum behøvede han altsaa ikke at spørge. Med Hensyn til Forklaringen af Faktum har Ministeren oplyst, og jeg tror med fulkommen Fjole, at hvis Lærer Andersen's Erklæring var kommen til at lyde paa det Samme, som han nu har sagt i Forhøret, nemlig, at han ikke kunde huske, hvad han havde sagt, saa vilde han alligevel have faaet den samme Srettesættelse; og hvis han havde sagt noget Andet, hvis han enten havde benegtet Faktum eller vedgaaet at have tænkt paa noget Fornærmeligt, saa kunde Ministeren ikke have nøjedes med at give en Srettesættelse, saa maatte han have brugt en ganske anden og skarper Fremgangsmaade. Faktum var konstateret, og derved bortfaldt enhver Anledning til at afætte Erklæring om Faktum, medens hans Forklaring om Hensigten Intet vilde betyde; thi det var ikke Hensigten, der var Tale om at ivertesætte, men Benyttelsen af en Yttring, som paa det Sted, i den Forbindelse og i denne Sammenhæng kunde og nødvendig maatte af Mange blive opfattet, som om der var sagt, at Kongen ikke var, men kun kaldte sig Konge. Dette er ikke sagt, og det er sikkert heller ikke ment, men man kan begaa en Feil, ikke blot ved at sige noget Urigtigt, men ogsaa ved at sige noget Uforsigtigt, og det mildeste Stempel, der kan sættes paa Andersen's Udferd, er, at den har været uforsigtig. Men for en uforsigtig Færd ved en saadan Leilighed er Ministeriet fuldkommen berettiget til at ivertesætte en Skolelærer. Saa tales der om, at der er stet en Indgriben i Borgernes eller Embedsmænds politiske Rettigheder eller Ytringsfrihed. (H. Kruse: Ja!). Det ærede Medlem bekræfter det, og saaledes er det ogsaa blevet sagt. Men er det dog ikke et vitterligt Faktum, at Skolelærere i stor Mangfoldighed over hele Landet indfinde sig ved offentlige Møder og holde Tale, hvorigjennem de paa den hensynsløseste Maade angribe Regjeringen, deres Modstandere og visse politiske Anskuelser? Og har Nogen hidtil hørt, at en saadan Udtalelse af den ene eller den anden Skolelærer er bleven belagt med en Srettesættelse? Ja, der er de Skolelærere, som drive Sagen saa vidt, at man maa minde dem om, at forud for politiske Møder skylde de